

Verslag studiemiddag 'Lessons Learned rondom Tsunami'

Maandag 20 juni 2005

Georganiseerd door:

Care: Paul Borsboom

Cordaid: Bonnie Noorman

Disaster Studies / Universiteit Wageningen: Thea Hilhorst

Nederlandse Rode Kruis: Ton Huijzer

Novib: Hans van den Hogen

PSO: Sibrenne Wagenaar/ Russell Kerkhoven

WVI: Oscar Pekelder

ZOA: Kor v/d Helm

Het doel van deze studiemiddag was om zicht te krijgen op enkele lopende initiatieven die van belang zijn voor onze Tsunami-praktijk, reeds opgedane kennis en ervaring te expliciteren en uit te wisselen, gemeenschappelijke vraagstukken te benoemen en mogelijkheden te verkennen voor vervolg. Daartoe zijn we de middag begonnen met een toelichting door Thea Hilhorst op een door ALNAP gecoördineerd initiatief genaamd: The Tsunami Evaluation Coalition. Vervolgens zijn we in groepen uiteen gegaan om onze 'lessons learned' uit te wisselen. We hebben een half jaar Tsunami achter ons. Een intensieve periode met veel waardevolle leerervaringen. Welke gemeenschappelijke vraagstukken komen we tegen? En welke kennis en ervaring hebben we opgedaan? Deze 'lessen' hebben we geëxpliciteerd door met elkaar in gesprek te zijn over concrete effectieve en ineffectieve praktijksituaties. We hebben de middag afgerond door de opbrengst van reflectie en uitwisseling met elkaar te delen en enkele ideeën voor vervolg te formuleren. Hieronder vind u een kort verslag van de opbrengst van deze studiemiddag.

The Tsunami Evaluation Coalition

De Tsunami Evaluatie Coalitie (TEC) is samengesteld in februari 2005. Het is een informele groep van donoren, UN agencies, (I)NGO's en het Rode Kruis/ Red Crescent Movement. Het doel van de coalitie is tweeledig:

1. Een sectorbrede benadering promoten om de Tsunami-response te evalueren om zo het sectorbrede leren te optimaliseren.
2. Het ontwikkelen van procedures voor de toekomstige inrichting van een evaluatie coördinatie mechanisme dat zo'n benaderen kan ondersteunen.

Iedereen die betrokken is bij evaluatieactiviteiten in het Tsunami-gebied kan een bijdrage leveren aan de TEC. Er zijn twee manieren om betrokken te zijn. Het is mogelijk om deel te nemen vanuit het commitment om evaluatieopbrengsten te delen. Daarnaast kun je deelnemen aan een van de vijf thematische evaluaties, die over een langere termijn zullen plaatsvinden. De vijf thema's zijn:

1. Coördinatie inclusief civiel-militaire issues
2. Behoeftanalyse en targetting
3. Impact op nationale capaciteit en capaciteitsopbouw
4. Relief –rehabilitation – development
5. Donor response en fondsenwerving

De website <http://www.alnap.org/tec/> bevat alle informatie omtrent het werk van de Tsunami Evaluatie Coalitie, zoals:

- Achtergrondinformatie over de Coalitie, doelen, structuur en lidmaatschap
- Evaluatie en Kwaliteitsinstrumenten zoals de Common Frameworks en de Quality Proforma.
- Een overzicht van huidige en geplande evaluatieactiviteiten, inclusief een invulformulier voor u om aan te geven welke evaluatie-initiatieven u onderneemt.
- Verslagen van alle Coalitie en Core Management bijeenkomsten

Lessons Learned : reflectie , uitwisselen, expliciteren

Een half jaar hulpverlening in het Tsunami gebied ligt achter ons. De omslag van noodhulp naar wederopbouw is gaande. Er is een grote variëteit aan programma's ontstaan waarbij sommige goed gaan, anderen minder goed. De huidige hulpverlening staat scherp in de belangstelling. Een intensieve periode met veel waardevolle leermomenten. Welke vraagstukken komen we tegen? En welke lessen kunnen we al trekken?

Een deel van de uitwisseling heeft plaatsgevonden in subgroepen. De plenaire opbrengst is hieronder kort weergegeven, geclusterd naar de vijf thema's die centraal staan in de TEC.

1. Coördinatie inclusief civiel-militaire issues

- Coördinatie vind dáár plaats, niet hier.
- Het is cruciaal om te investeren in coördinatie mechanismen ter plekke. Het gaat er daarbij niet zozeer om ervoor te zorgen dat ze er zijn, maar dat ze effectief werken.
- Machtsverhoudingen die in verschillende verbanden aanwezig zijn (overheid, NGO-gemeenschap, UN) maken dat coördinatie op dit moment moeizaam verloopt.
- Hier in Nederland geven sommigen aan behoefte te hebben aan een klankbord, een plek om gemeenschappelijke vraagstukken (zoals de koop van grond voor woningen) te bespreken. Het gaat om kennisuitwisseling, herkenning, gezamenlijkheid, steun bij het nemen van beslissingen. Wellicht speelt deze behoefte met name bij kleinere organisaties die intern geen sparringpartner hebben.

2. Behoeftanalyse en targetting

- We zouden ook een self assessment dienen uit te voeren van de eigen capaciteit: internationale NGO's en partners. Dit helpt onder meer in de behoefte om eigen grenzen aan te kunnen geven en de bestedingsdruk te kunnen hanteren.
- Hoe kunnen we 'program beneficiaries' betrekken in bijvoorbeeld huizenbouw, als dit al besloten is door de overheid?
- Er is een sterke behoefte aan evaluatie. Organisaties staan regelmatig voor de vraag: is dit wel de beste manier? Doen we het zo wel goed?

Opvallend is dat behoeften analyse en targetting eigenlijk (nog steeds) niet als een prioriteit worden genoemd door de deelnemers;

3. Impact op nationale capaciteit en capaciteitsopbouw

- Je ziet sterke veranderingen optreden binnen de partners aangaande de Tsunami.
- Organisaties gaan soms buiten hun deskundigheid programmeren. Het is nog te vroeg om het effect hiervan te kunnen zien.

- In een noodhulpfase is het belangrijk om als donor voort te bouwen op reeds bestaande relaties. Wanneer we de stem van de lokale partners niet (voldoende) te horen kan het verlenen van noodhulp anders snel ontaarden in het 'dumpen' van goede gaven.
- Investerings in de capaciteit omtrent disaster management en humanitaire principes betaald zich in een daadwerkelijke noodsituatie duidelijk terug.
- Hoe kunnen we gebruik maken van 'lokale capaciteit in disaster response' als het er weinig is?
- Hoe ver gaan we met capaciteitsopbouw?

4. Relief – rehabilitation- development

- Belangrijk om als uitgangspunt in het werk het proces van RDD te hanteren, zodat de focus ook helder is voor uitvoerenden en donoren.
- Het verschil in dynamiek en focus van deze fases is belangrijk, tegelijkertijd lijkt het van belang om algemeen toepasbare werkprincipes, zoals consultatie en participatie; samenwerken en coördinatie te onderkennen. Hierdoor wordt het mogelijk om rollen en competenties van de betrokken partijen te verhelderen.

5. Donor response en Fondsenwerving

- Het Nederlandse publiek dient meer informatie te krijgen over hoe hulpverlening werkt.
- De boodschap naar het publiek meer afstemmen op de taaiheid van de uitvoering in de realiteit.
- Durven organisaties hun eigen professionaliteit naar voren te brengen? Er is een angst om als arrogant gezien te worden.
- Backdonor-financiering is bedreiging voor kwaliteit (flexibiliteit), als dit gepaard gaat met eisen en afspraken over bestedingsfocus of termijn.

Een les die wel getrokken is, maar niet gemakkelijk past binnen één van deze vijf thema's is het zorgen voor het welzijn van uitgezonden. Van belang is om de technische en emotionele aspecten te scheiden en voor beiden te zorgen. Bijvoorbeeld door alle uitgezonden voor vertrek een buddy te laten kiezen.

Ideeën en acties voor vervolg

De bijeenkomst is afgesloten met enkele concrete acties die interessant lijken om op te pakken. Het gaat om acties als het uitwerken van de mogelijkheid om vanuit Nederland een meer actieve bijdrage te leveren aan de internationale evaluatie en een plek op de SOH agenda. PSO heeft van de deelnemende organisaties het mandaat gekregen om meer uitwisseling te organiseren omtrent Tsunami-gerelateerde vraagstukken. Zo zal een eerstvolgende bijeenkomst dieper ingaan op evaluatie-initiatieven bij deelnemende organisaties. Een ander concreet initiatief is, op termijn, het organiseren van een bijeenkomst waarin we de opbrengsten en aanbevelingen van de internationale evaluatie, georganiseerd door de Tsunami Evaluation Coalition met elkaar bespreken.